

Internacionalni volonterski program kao mirovna misija i program učenja sa organizacijom Friedenskreis¹ iz Hallea

Friedenskreis i mirovna misija ili Otkuda mi

Historija mirovnog rada u Friedenskreisu postoji otkako postoji i sama organizacija, još od davne 1992. godine, tačnije od izbijanja rata u bivšoj Jugoslaviji. Friedenskreis je u ovom periodu organizovao humanitarnu pomoć, ali se nisu zaustavili samo na tome.

Nakon završetka rata 1996. Friedenskreis pomaže radne akcije koje su se ticale rekonstrukcije staroga grada Jajca u Bosni. Da bi djeci i omladini kojima je rat tokom 4 godine bio svakidašnjica ponudili novu perspektivu i pozitivna iskustva, Friedenskreis u kooperaciji sa drugim partnerima 1997. godine osniva centar za susrete i druženja koji je i dan danas otvoren.

Misija se tu ne završava. 2000. godine se reguliše volonterska služba u trajanju od jedne godine, i Friedenskreis je u mogućnosti po prvi put poslati njemačkog volontera u Jajce. Prvi volonteri iz Bosne i Rusije su tek četiri godine poslije imali priliku u okviru istog programa biti poslani u Halle.

Od tada su uspostavljena i održana dugogodišnja partnerstva između Friedenskreisa i organizacija sa Balkana.

Naša mirovna misija počinje još i ranije, nakon Prvog svjetskog rata, pod jakim uticajem ideja izmirenja i razumijevanja kroz susrete i zajedničko djelovanje. Nakon Drugog svjetskog rata naša misija stječe još veću važnost, a tek kasnije se razvija i volonterski program.

Historija Prvog i Drugog svjetskog rata, te naša historija kao organizacije koja se u dešavanjima 1990tih u Istočnoj Njemačkoj još jače učvrstila kao mirovna organizacija i naša posebna veza sa jugoistočnom Evropom su snažno uticali i praktički isklesali naš program volonterske službe. Sa ovakvom prošlosti na umu sa jedne strane želimo naučiti iz historije i dalje se razvijati i proširiti svoje djelovanje, a s druge strane želimo osnažiti naše volontere za borbu protiv nacionalizma, ekstremnih desničarskih tendencija i globalnih nejednakosti.

Otkuda mirovna misija u okviru volonterske službe ili Zašto sve to?

Naše razumijevanje volonterske službe je definisano kao servis za učenje i mirovni rad. Svaku od ovih odrednica karakterišu vlastito iskustvo i veze sa ljudima. Apstraktna riječ mir se vezuje za konkretna iskustva i osjećaje i time postaje opipljiva. To se može osjetiti u projektima naših partnerskih organizacija, u kojima akcija za mir postaje vidljiva u malim koracima, kao i kroz susrete sa ljudima koji doživljavaju nepravdu, diskriminaciju ili nasilje, ili obratno - iskustva solidarnosti, prepoznavanja i potpore. Naša volonterska služba treba da ima trajni efekat u ličnom razvoju volontera. Njen zadatak je da nakon volonterske službe volonteri postanu svjesni socio-političkih pitanja koja su od globalne i transnacionalne važnosti, te da se nastave i dalje konkretno angažirati u svojoj domovini i okolini iznoseći

---

¹ Friedenskreis u doslovnom prevodu sa njemačkog jezika znači „krug mira“ – Frieden:mir, Kreis:krug

svoje vlastite stavove i dijeleći svoje iskustvo. Između organizacija koje šalju i primaju volontere, kao i između volontera i ljudi u zemlji u kojoj se vrši volonterska služba razvijena je jedna dugogodišnja povezanost i solidarnost, sistem potpore i razmjene.

Volonteri i mi kao organizacija učimo zajedno u autentičnom susretu sa organizacijama koje pružaju volonterske pozicije u Halleu (place of assignment) i partnerskim organizacijama u inozemstvu. Krićka pitanja vlastite pozicije i vlastita odgovornost su također sastavni dio volonterske službe. Na taj naćin uzajamno jaćanje u duhu naše mirovne misije se odvija na putu ka partnerstvu, pravednom i nenasilnom zajedničnom životu i poštivanju razlićitosti.

U tom smislu mir za nas ima različite aspekte koje smo formulirali u definiciji naše mirovne misije kao pet glavnih tema.

Mir treba prepoznati **transkulturalnu raznolikost**. Mi smatramo da kulturu ne bi trebalo izjednaćavati sa nacionalitetom ili religijom, nego sa različitim kulturnim otiscima koje jedna osoba sjedinjuje u sebi. Tako imamo porodice sa specifićnim ritualima ili različite načine međusobnog komuniciranja, studenti ili najstariji stanovnici jednoga sela također imaju zasigurno jednu posebnu kulturu.

Volonteri u toku volontiranja upoznaju nove ljude, razumijevaju i priznavaju one koji imaju drugaćiju kulturalnu pozadinu. Istovremeno bi se na seminarima koje organizujemo trebali suoćiti sa vlastitim predrasudama, diskriminacijom i mehanizmima diskriminiranja i rasizma.

I mi kao organizacija se također susrećemo sa različitim kulturalnim pozadinama naših volontera, kao i zaposlenici naših partnerskih organizacija, i to shvatamo kao priliku za ućenje u razmjeni razlićitih perspektiva. Time se ne smije izgubiti iz vida ugrađivanje u različite strukture moći, nego to treba da postane tema (vidi globalna jednakost).

Za mir je potrebna **globalna demokratija**. U toku volonterskog servisa volonteri imaju mogućnost da se zajedno sa drugima aktivno ukljuće i angažuju u određene aktivnosti. Nakon završetka volontiranja, volonteri bi trebali biti stimulirani da se vrate u svoju zemlju, da se bore za svoja uvjerenja i da sudjeluju u socio-politićkim pitanjima. Za nas kao organizaciju živa demokratija znaći da možemo učestvovati u procesu donošenja odluka naših partnerskih organizacija, organizacija koje pružaju volonterske pozicije, volontera i volontera-povratnika. U skladu s tim nastojimo u okviru svojih mogućnosti oblikovati strukture kao aktere civilnog društva (npr. programi podrške).

Mir bez **globalne pravednosti** za nas je nezamisliv. Volonteri uće nezavisno od njihovog porijekla o nepravdi i nejednakim raspodjelama u svijetu (npr. nejdnakim finansijskim mogućnostima i mogućnostima obrazovanja koje slijede uz ekonomsku i ekološku eksploataciju itd.), te u skladu sa tim promišljaju o njihovoj vlastitoj poziciji i privilegijama ili hendikepima. To je poticaj na solidarnost sa ljudima sa kojima se upoznaju i impuls za zajednićku borbu za pravedniji svijet.

Također, kao organizacija koja šalje, ali i prima volontere, nastojimo da djelujemo unutar struktura moći i zastupamo vlastite interese. Volonterske službe su za nas naćin ućenja/sredstvo ućenja. To znaći da smo mi kao njemaćka organizacija svjesni naših privilegija (npr. finansijskih) i naše ukljućenosti u rasistićke postkolonijalne strukture i nastojimo biti konstruktivni o njima. Stoga je dio mirovne misije za nas da ispitamo i naše organizacijsko djelovanje, da razvijemo nove strategije, da upoznamo perspektive naših

partnerskih organizacija i da učimo jedni od drugih. Sa našim partnerstvom se jačamo međusobno kao akteri civilnog društva preko državnih granica.

Mir treba **civilno konstruktivno upravljanje sukobima**. Mladi ljudi kroz svoju volontersku službu uče kako se nositi sa sukobima i rješavati ih uz pomoć dodatne edukacije. Istovremeno se bave i sukobima na društvenoj razini. U skladu s tim volonteri se u toku volonterske službe upoznaju sa mirovnim projektima i bave se tom tematikom na našim pratećim seminarima. Na taj način doživljavaju civilne načine upravljanja sukobima kao profitabilne (npr. etničko-mješoviti rad sa djecom i omladinom, nenasilna demonstracija ili građanska hrabrost u svakodnevnom životu).

Mi kao organizacija shvatamo konflikte sa partnerskim organizacijama, volonterima i organizacijama u kojima volonteri volontiraju kao nešto iz čega sve stranke mogu nešto naučiti. Oni mogu biti nadahnuće za promjenu i pomoći nam da se dalje razvijamo.

Mir treba **aktivno nenasilje**. Nasilje se odvija kao aktivno nasilje među ljudima. Također se pojavljuje kao strukturno ili kulturno nasilje u obliku nejednakih odnosa moći i prostora mogućnosti. Mladi ljudi u toku svoje volonterske službe postaju svjesni gdje se događa nasilje, gdje su ljudi marginalizirani ili diskriminirani. Oni postaju svjesni da i sami u svakodnevnom životu vrše neku vrstu nasilja i traže aktivne načine da to promijene.

I mi isto kao organizacija postavljamo sebi za cilj da razmišljamo da li u svom radu sa partnerskim organizacijama ili volonterima vršimo neku vrstu nasilja ili imamo veću moć, te tražimo načine da našu moć konstruktivno koristimo i dijelimo.

Mladi ljudi trebaju prostor u kojem mogu samostalno učiti, rasti i razvijati vlastitu poziciju. Ovo se dešava u toku volonterske službe u svakodnevnom (radnom) životu te je podržano i pratećim seminarima. Mi upravo želimo ovaj prostor ponuditi svim mladim ljudima, pogotovo onima koji imaju male šanse za to u svom okruženju.

Što to konkretno znači ili Kako formuliramo naš mirovni rad?

Ciljne grupe – volonteri

Naš cilj je slanje i primanje heterogenih grupa volontera iz svih dijelova Njemačke i različitih regija svijeta (istočna Afrika, zapadna Evropa, jugoistočna Evropa). Jako je bitno da se volonteri kod nas osjećaju ugodno bez obzira na njihov spol, seksualnu orijentaciju, obrazovanje, religiju, fizičku konstituciju i (socijalnu) pozadinu i porijeklo. Kod biranja volontera nastojimo da smanjimo, odnosno izjednačimo nejednake šanse. Osim toga, pažnju obraćamo na to da izaberemo osobe koje su otvorene prema našim vrijednostima, koje su se već prije volonterski angažirale ili žele to u budućnosti te sa sobom donose kompetencije i iskustvo koji su poželjni na volonterskim pozicijama za koje apliciraju, kao i društveno-politički interes i stav učenja.

Razmjena u oba smjera

Već godinama mladi ljudi iz Njemačke imaju mogućnost da apliciraju na različite internacionalne volonterske programe. To u određenoj mjeri nije bio i još uvijek nije slučaj sa mladim ljudima iz drugih zemalja, osobito za globalni jug. Nama je bitno da pomognemo da se ukine ova jednosmjerna ulica. Stoga težimo da postignemo ravnotežu izmđu slanja i primanja volntera uključivanjem i volontera iz drugih zemalja.

Volonterske pozicije i radna mjesta u Halleu i inostranstvu uključuju socijalne institucije, pogotovo institucije koje se bave radom sa djecom i omladinom, kao i institucije koje se bave socijalnim i mirovnim politikama. Nama je bitno da i ove organizacije razumiju volontersku službu kao priliku za uzajamno učenje: Organizacije treba poticati na razmišljanje o privilegijama, strukturama moći, predrasudama i rasizmu u vlastitoj organizaciji, te ih navesti da prošire svoje vještine u kontatu sa ljudima čiji maternji jezik nije njemački ili nacionalni jezik. Zauzvrat, Friedenskreis i ove organizacije pružaju informacije volonterima u svakodnevnom životu i na pratećim seminarima o tome šta u praksi znači mir.

Regije u koje šaljemo i iz kojih primamo volontere

Težište našeg interesa je regija jugoistočne Evrope, prije svega zato što već dugi niz godina u ovoj regiji gradimo stabilna partnerstva i stičemo različita iskustva, a osim toga i zato što je ova regija unutar Evrope bila zanemarinovana. Pored toga, želimo raditi i sa partnerskim organizacijama globalnog juga, te surađivati sa partnerskim organizacijama iz zapadne Evrope kako bismo postigli raznovrstnost u suradnji sa organizacijama s različitim povijesnim, političkim i gospodarskim situacijama, a time i dobili različite perspektive, uprkos naglasku na jugoistočnoj Evropi. Želimo pokazati solidarnost s ljudima i partnerskim organizacijama iz različitih regija i učiti od drugih kroz intenzivnu suradnju.

Naše partnerske organizacije, s kojima surađujemo u inozemstvu, situirane su u civilnom društvu, rade na različitim područjima djelatnosti i sa različitim tematskim cjelinama, ali imaju slične vrijednosti i ciljeve kao Friedenskreis. Nastojimo stalno razmjenjivati način na koji razumijemo i oblikujemo naš volonterski program.

Pedagoški prateći seminari su središnja komponenta našeg mirovnog rada jer samo kritički odraz praktičnih iskustava pretvara volontersku službu u učenje i mirovni rad. U tom smislu se volonteri na ovim seminarima bave glavnim temama koje su bitne za našu organizaciju, a koje su opisane iznad, i povezuju ih sa vlastitim iskustvima. Sadržaj ovih seminara određujemo zajedno sa partnerskim organizacijama. Osim sporazuma o sadržaju seminara, nastojimo sudjelovati što je moguće više na seminarima zajedno s predstavnicima partnerskih organizacija. Živimo u skladu s idejom dobrovoljne razmjene kroz zajedničke seminare za volontere koje šaljemo i primamo. To omogućava volonterima da se međusobno pomažu u kulturnoj i jezičkoj pripremi te razmjenjuju, uspoređuju i razmišljaju o svojim različitim perspektivama i iskustvima u volonterskoj službi. Naši prateći seminari su holistički, objedinjujući, i na njima radimo sa iskustvima koje volonteri donose sa sobom.

Povratak u domovinu

U toku volonterske službe volonteri bi trebali biti ohrabreni da se nakon povratka u svoju zemlju angažuju u svojoj zajednici. Volonteri koje mi šaljemo će na povratnom seminaru dobiti mogućnost da se uključe i dalje u naš rad, te savjete kako se mogu angažirati i negdje drugdje. Volonteri koje primamo dobijaju prijedloge za vrijeme trajanja njihove volonterske službe kako da se uključe u građansku i mirovnu politiku u Halleu nezavisno od njihovog volonterskog rada i organizacije u kojoj volontiraju. Također, na pratećem seminaru koji organizujemo na sredini njihove volonterske službe potičemo ih da razmišljaju o svom angažmanu nakon povratka u domovinu, te tu uključujemo i njihove sending-organizacije na način da im šaljemo prijedloge i ponude kako da se angažuju. Svi bivši volonteri su također

pozvani da sudjeluju u daljnjem razvoju sektora mirovnog rada i da aktivno podupiru sadašnje volontere, primjerice kao član tima na seminarima ili kao peer mentori.

Organizacijska i praktična provedba u volonterskoj službi

Mi želimo naše vrijednosti implementirati u naš volonterski program i pokazati da se mir odnosi i na „banalni“ svakodnevni život. Podržavamo svoje volontere kako bismo učinili ekološke, pravedne i etičke učinke opipljive u svakodnevnom životu i živjeli tu odgovornost prema našim volonterima.

Rukovanje programima pomoći i potpore

Pri odabiru programa financiranja i sponzora pazimo da oni ne proturječe našim vrijednostima. (vidi također Etički kodeks i kriterije Friedenskreisa). Ipak, djelujemo u stvarnosti koju karakteriziraju strukturne nejednakosti. Često postoji nejednakost u podjeli moći u korist njemačke organizacije u provedbi programa podrške. Istovremeno, isti programi promoviraju partnerstvo i solidarnost između nas i naših partnerskih organizacija te zbog toga potičemo mlade ljude da poduzmu mjere protiv ove nejednakosti. Stoga smo odlučili konstruktivno koristiti program i aktivno dijeliti svoju moć sa našim partnerskim organizacijama.

Friedenskreis kao organizacija u kojoj i sa kojom učite

Friedenskreis vidi sebe kao organizaciju u kojoj se uči i zbog toga kontinuirano razvija volontersku službu. S jedne strane, to znači da se bavimo time kako i odgovara li se uopšte aktualnim društvenim izazovima s našim volonterskim programima i detektujemo li trenutne specijalističke diskurse. Sa druge strane, učimo sa i od volontera i partnerskih organizacija. To se odvija kroz redovnu evaluaciju i razmjenu, tako da je naš rad preko volonterskog programa obogaćen novim perspektivama, pristupima ili primjerima dobre prakse.